

De Økonomiske Råd

d. 15.09.2023

Besvarelse af opfølgende spørgsmål til Det Økonomiske Råds formandskab

Skatteudvalget har efter ønske fra Per Husted (S) stillet formandskabet to spørgsmål:

Spørgsmål 1:

Vil vismændene i forlængelse af mødet med udvalget den 30. august 2023 redegøre for formandskabets syn på behovet for tiltag i forhold til det store overskud på den danske betalingsbalance, da det væsentligt overstiger anbefalingerne fra EU?

Betalingsbalanceoverskuddet udgjorde i 2022 mere end 13 pct. af BNP. Overskuddet har i adskillige år ligget på 7-9 pct. af BNP, og det var således helt ekstraordinært stort i 2022, ikke mindst forårsaget af et stort overskud inden for søfart. Selvom overskuddet formentlig vil blive mindre de kommende år, vil overskuddet med stor sandsynlighed overstige EU's grænse på 6 pct. af BNP, jf. Macroeconomic Imbalance Procedure.

Det store overskud på betalingsbalancen er udtryk for, at den samlede opsparing i Danmark er større end investeringerne. Hvis der skulle være et behov for tiltag i forhold til det store betalingsbalanceoverskud, skal det derfor begrundes i en vurdering af, om de samlede investeringer samfundsøkonomisk er for små eller opsparingen for stor.

I *Dansk Økonomi, efterår 2016* så formandskabet nærmere på de investeringsomfanget i Danmark, og den overordnede konklusion var, at ganske vist var de danske investeringer faldet til et lavere niveau i forbindelse med den finansielle og økonomiske krise i 2008 og frem, men på den længere bane adskiller de danske investeringer sig ikke nævneværdigt fra udviklingen i sammenlignelige lande. Formandskabet fandt heller ikke oplagte markeds- eller politikfejl, som skulle kunne pege i retning af, at de danske investeringer er for lave.

På den baggrund er der grund til primært at opfatte det store betalingsbalanceoverskud som et resultat af en meget stor opsparing. Den private opsparing i Danmark er meget stor i international sammenligning, hvilket uden tvivl blandt andre ting hænger sammen med udbredelsen af arbejdsmarkedspensioner. Konsekvensen af en stor opsparing er således en opbygning af formuer, som muliggør forbrug på et senere tidspunkt. Opsparingen og dermed betalingsbalancen skal derfor ses i et dynamisk perspektiv, hvor stor opsparing på et tidspunkt kan give anledning til forbrug og nedsparing på et senere

tidspunkt. Hvorvidt de danske husholdninger og virksomheder sparer for meget op, er et kompliceret spørgsmål, som formandskabet ikke har en samlet vurdering af.¹

Spørgsmål 2:

I forlængelse af dette bedes formandskabet redegøre for sammenhængen mellem tilgangen af udenlandsk arbejdskraft og det indenlandske lønniveau, herunder om ikke tilgang af udenlandsk arbejdskraft er med til at dæmpe det indenlandske lønpres?

Beskæftigelsen blandt udenlandske statsborgere er steget markant de senere år, og en betydelig del af beskæftigelsesfremgangen kan tilskrives nyindvandrede udlændinge. Den betydelige tilgang af arbejdskraft fra udlandet har trods lav ledighed givet mulighed for at øge produktionen, herunder eksporten.

Det er naturligt at forvente, at nogle virksomheder ville have valgt at øge lønningerne mere, hvis tilgangen af udenlandsk arbejdskraft havde været mindre. Højere lønninger ville potentielt kunne tiltrække arbejdskraft fra virksomheder, som ikke kan eller ikke er villige til at øge lønningerne, og højere løn har herudover potentialet til at øge det samlede arbejdsudbud – fra udlandet og fra herboende personer af dansk og udenlandsk afstamning. Samtidig vil virksomhedernes konkurrenceevne svækkes, og den samlede efterspørgsel, herunder efterspørgslen efter arbejdskraft, reduceres.

På den baggrund er det derfor forventeligt, at tilgang af udenlandsk arbejdskraft bidrager til at dæmpe det generelle indenlandske lønpres.

Det er dog væsentligt at bemærke, at effekten på lønniveauet må formodes at afhænge af, hvilken type af arbejdskraft, der kommer til landet, og hvordan denne tilgang matcher den konkrete efterspørgsel, der er efter kompetencer på arbejdsmarkedet. Tilgang af udenlandsk arbejdskraft kan således have fordelingsmæssige konsekvenser – både hvad angår de relative lønninger og hvad angår beskæftigelsesmulighederne.

¹¹ Interesserede kan eventuelt læse en kronik om emnet skrevet af chefkonsulent i De Økonomiske Råds sekretariat, Poul Schou, i Altinget: <https://www.altinget.dk/artikel/oekonomisk-chefkonsulent-sparer-danskerne-for-meget-op>.